

مقدمه

«ای شیهه/ مکث زیبا/ در حریم علف‌های قربت!/ در چه سمت تماشا/ هیچ خوشرنک/ سایه خواهد زد؟/ کی/ انسان/ مثل آواز ایثار/ در کلام فضا کشف خواهد شد؟»^۱

مدتهاست دل مشغول حدود و ثغور سلوک معنوی در زمانه پر تب و تاب کنونی‌ام؛ روزگاری که به تعبیر ماکس وبر راززدایی شده و امر قدسی بسان گذشته، میان آسمان حقیقت فاش نمی‌درخشد و به سهولت از پنجره به ضمیر مشتاقان نمی‌تابد.

از پنج سال پیش بدین سو، تأملات و یافته‌هایم در این باب را در قالب مقالات «طرحواره ای از عرفان مدرن» ریخته‌ام. در این جستارها که تا کنون هشت قسمت از آنها منتشر شده، با وام کردن و بر ساختن مفاهیمی چون «سالک مدرن»، «ایمان آرزومندانه»، «کورمرگی»، «مرگ هراسی»... مؤلفه‌های مختلف سلوک معنوی و باطنی به روایت خویش را تبیین کرده‌ام.^۲

از بخت بلندم، به پیشنهاد مشفقانه دوستان عزیز و همدل، از چند سال پیش، توفیق برگزاری دوره‌های موسوم به «پیام عارفان برای زمانه ما» را در شهر تورنتو یافته‌ام. تا کنون، سه دوره پانزده جلسه‌ای از این ادوار برگزار شده است.^۳

کتاب پیش رو، متن منقح و ویرایش شده دوره سوم از این سلسله جلسات است، با محوریت مباحث خودشناسانه و خودکاوانه. مقولات و مضامین سلوکی و انگیزستانسلی نظیر: غم، سکوت، مرگ، عشق، بی‌زمانی، بی‌خودی، باخودی، دعا، خشم، حسد، فروتنی، آفات زبان، قضاوت، عادات ذهنی... در فصول هشت گانه این درسگفتارها به بحث گذاشته شده‌اند.

۱. سهراب سپهری، هشت کتاب، دفتر «ما هیچ ما نگاه»، شعر «اینجا همیشه تیه».

۲. مقالات اول تا هفتم «طرحواره ای از عرفان مدرن»، در در سپهر سپهری و فلسفه لاجوردی سپهری منتشر شده است.

۳. فایل‌های صوتی این سلسله جلسات در سایت شخصی‌ام قرار گرفته و در لینک زیر در دسترس است:

در القاء و تقریر مطالب، افزون بر تجربه زیسته‌ام، از آثار انسانهای معنوی بزرگی چون جلال‌الدین رومی، حافظ شیرازی، سهراب سپهری، کریشنا مورتی، اکهارت توله... بهره‌های فراوان برده‌ام. افزون بر این، در فصل اول در بحث از مفهوم «زمان»، از آراء ایمانول کانت، فیلسوف بزرگ قرن هجدهم استفاده کرده‌ام.

«دچار آبی دریای بیکران» گشتن و «همنورد افقهای دور» شدن و «به کودکی شور آبها» رسیدن و «به خلوت ابعاد زندگی» رفتن و تنهایی ژرف معنوی را چشیدن و «حضور هیچ ملایم» را دیدن و در حریم آرامش و طمانینه پای نهادن و علف‌های قربت را بوییدن و «ریه را از ابدیت پر و خالی» کردن و «روی پای تر باران به بلندی محبت» رفتن و «در به روی بشر و نور و گیاه و حشره» باز کردن، در این زمانه، گوهری دیریاب است؛ بسان «ماهی گریزی» که «در برکه‌های آینه» می‌لغزد و سر می‌خورد و گم می‌شود. باشد که با غلت زدن و غوطه خوردن در آثار برجای مانده از انسان‌های معنوی بختیار و دم زدن در هوای آنها، «وزن بودن را احساس کنیم» و «ریگی از روی زمین برداریم» و لحظات نابی را تجربه نماییم: «رخت‌ها را بکنیم: /... لب دریا برویم / تور در آب بیندازیم / و بگیریم طراوت را از آب».

حریم علف‌های قربت، حاصل قبض و بسط‌ها، روند و آینده‌های آونگ آسا، حیرت‌ها، تلاطم‌ها، تأملات و تبعاتِ راقم این سطور در سالیان اخیر است. امیدوارم به کار کسانی که ذهن و زبانشان دیگرگون گشته، در فراورده‌های معرفتی جهان جدید^۱ به دیده‌ عنایت می‌نگرند و نسبت بدن‌ها گشوده‌اند، در عین حال دل‌مشغولِ ساحت قدسی هستی و سامان بخشیدن به زیست معنوی و سلوک باطنی خویش‌اند، بیاید و اوقات خوشی را برایشان رقم زند.

ناگفته نگذارم که پروانه امانی، مجید فراهانی و ژاله رضایی زحمات زیادی برای ویرایش حریم علف‌های قربت کشیدند، از ایشان صمیمانه سپاسگزارم. همچنین، ممنونم از دست اندرکاران نشر «اچ اند اس» که مجال انتشار این اثر را فراهم کردند.

تورنتو

اردیبهشت ۹۶

۱. مراد از فراورده‌های معرفتی جهان جدید، «علوم تجربی انسانی»، «علوم تجربی غیرانسانی» و «علوم غیر تجربی» ای نظیر فلسفه و منطق و ریاضیات است که در سده‌های اخیر سر برآورده و جهان را بر صورت خویش ساخته‌اند.